

Korset och Kronan

Nr 137/2023

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

Martin Chemnitz (10)

Läran om kyrkan, forts. Sidhänvisningar ges till *Loci Theologici*, övers. av J.A.O. Preus, vol. 8 i ”*Chemnitz’s Works*”, CPH 1989/2007. Jag refererar ibland fritt vad Chemnitz skriver. Men när det är ordagranna citat sätts citationstecken ut.

Vad är kyrkan? Olika uppfattningar.

Sedan Chemnitz har behandlat terminologin kommer han in på frågan om kyrkan verkligen finns och vad den i så fall är. Dessa frågor har i kyrkohistorien varit mycket omdiskuterade. Man har kommit med alla möjliga tankar. Somliga har enbart sett kyrkan som en mänsklig organisation eller förening. Andra har sett kyrkan som en gudomlig anstalt, där också den kyrkliga traditionen ingår. Bland de konfessionellt högkyrkliga lutheranerna på 1800-talet (Vilmar, Kliefoth, Löhe m.fl.) fanns tanken på en organisk utveckling av kyrkan. Trots att man strikt ville hålla fast vid den lutherska bekännelsen kom t.ex.

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

August Vilmar att hamna i en märklig syn
på kyrkan och kyrkohistorien.

August Vilmars kyrkosyn

August Vilmar (1800-1868) var en inflytelserik kyrkoledare i Hessen, mycket framstående inom skolväsendet, litteraturhistoriker, professor i teologi i Marburg, både kyrklig och politisk skribent i opposition mot de revolutionära krafterna kring 1848 och även i opposition mot Preussens unionism, då man med tvång försökte ena de lutherska och reformerta kyrkorna.

Vilmar menade att kyrkan under historiens gång fortlöpande ledes av den helige Ande till att inse den bibliska sanningen klarare och klarare. Uppenbarelse av den bibliska läran var enligt honom inte fullständig i Skriften, utan kyrkans kunskap utvecklades under sju perioder, då varje period kännetecknades av att Anden öppnade ett nytt ”sigill” där kyrkan fick ta del av den djupare insikten. Sigillerna 1-7 utgjorde den gradvist utökade förståelsen av (1) Gud som Skapare, (2-3) Sonens och Andens gudom, (4) sambandet

mellan Kristi två naturer, (5) djupare förståelse av synd och nåd, från Augustinus till Luther, (6) djupare förståelse av kyrkan bland 1800-talets nylutheraner och till sist (7) djupare förståelse av den yttersta tiden, då vi enligt Vilmar bl.a. kommer att få veta hur det egentligen ligger till med läran om tusenårsriket. Ingen kan innan dess veta något säkert om detta innan Anden har öppnat det sjunde inseglet (RE², 16:489f)

Det är mycket märkligt att en så oerhört bibelkunnig och (som han verkligen ville vara) strikt luthersk teolog som Vilmar ändå i grunden så allvarligt avviker från den bibliska läran om Skriften och uppenbarelsen. *Hela* Guds ords lära finns ju uppenbarad i Skriften och behöver inte *utvecklas* utan skall *tas emot* i tro precis så som Gud har givit den. Tanken på en teologisk evolutionism är dock typisk för hela 1800-talets teologiska tänkande, och tyvärr även (mer eller mindre) bland de konservativa nylutheranerna.

Bland dem som däremot höll fast vid den bibliska läran om teologin och uppenbarelsen skall framför allt *C.F.W. Walther* (1811-1887) nämnas. Han återgav t.ex. mycket troget fast den bibliska läran om kyrkan och ämbetet på samma sätt som tidigare Luther, Chemnitz och deras ortodoxa efterföljare. Denna lära är ingenting annat än vad den heliga Skrift lär, helt utan någon evolutionistisk läroutveckling!

Chemnitz lära om kyrkan

Chemnitz betonar först att den metod man som teolog måste använda är den bibliska metoden att läran skall grundas på klara bibelställen och inte på något annat. Han skriver:

”Det finns två saker [som visar att kyrkan finns och alltid skall bestå]:

(1) Löftena att Gud alltid, ända från världens begynnelse, skall samla sin kyrka genom Ordet och sakramenten och bevara henne till tidens slut någonstans i denna

världen. Skriftens vittnesbörd är klara: [Jag skriver här ut de ställen Chemnitz anger enligt Svenska Folkbibelns övers.]

Jag säger dig: Du är Petrus, och på denna klippa ska jag bygga min församling, och helvetets portar ska inte få makt över den (Matt. 16:18).

Se, jag är med er alla dagar till tidens slut (Matt. 28:20).

Så ofta ni äter detta bröd och dricker denna bägare förkunnar ni Herrens död till dess han kommer (1 Kor. 11:26).

Jag har också andra får som inte hör till den här fållan. Också dem måste jag leda, och de kommer att lyssna till min röst. Så ska det bli en hjord och en herde (Joh. 10:16).

Jag ger dem evigt liv. De ska aldrig någonsin gå förlorade, och ingen ska rycka dem ur min hand (Joh. 10:28).

I sin sista bön ber Kristus tydligt om att Fadern i sitt eget namn skall bevara dem som han har gett honom 'så att de må vara ett som Kristus och Fadern är ett':

Helige Far, bevara dem i ditt namn som du har gett mig, så att de är ett liksom vi är ett (Joh. 17:11).

Och det är inget tvivel om att Fadern i sin nåd har hört dessa böner 'då han under tårar ropade till sin Fader'. Hebreerbrevet försäkrar:

Under sin tid här i köttet ropade han högt under tårar när han bad och vädjade till den som kunde rädda honom från döden, och han blev bönhörd och fri från sin ångest (Hebr. 5:7).

(2) Man måste också inse att varje människa som blir frälst också måste vara en medlem eller medborgare av den katolska och apostoliska kyrkan och att de som är utanför denna kyrka är främmande för Kristus, för Gud och hans nåd, och att de är utan hopp om evig frälsning. Ty så skriver Herrens store apostel:

På den tiden var ni utan Kristus, utestängda från medborgarskapet i Israel

och utan del i förbunden med deras löfte. Ni var utan hopp och utan Gud i världen. Men nu, genom Kristus Jesus, har ni som tidigare var långt borta kommit nära genom Kristi blod (Ef. 2:12-13).

Därför är ni inte längre gäster och främlingar, utan medborgare med de heliga och medlemmar i Guds familj. Ni är uppbyggda på apostlarnas och profeternas grund, där hörnstenen är Kristus Jesus själv. I honom fogas hela byggnaden samman och växer upp till ett heligt tempel i Herren (Ef. 2:19-21).

Och dem som han har förutbestämt har han också kallat, och dem som han har kallat har han också förklarat rättfärdiga, och dem som han har förklarat rättfärdiga har han också förhärligat (Rom. 8:30).

De som han utväljer, rättfärdiggör och förhärligar är de som blir medlemmar i kyrkan och där hör den gudomliga viljans röst och använder sakramenten för att styrka sin tro.

Kom till honom, den levande stenen, förkastad av människor men utvald och dyrbar inför Gud. Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap som ska bära fram andliga offer som Gud tar emot med glädje genom Jesus Kristus (1 Petr. 2:4-5).

Nej, vi ska hålla fast vid sanningen i kärlek och på alla sätt växa upp till honom som är huvudet, Kristus. Av honom fogas hela kroppen samman och hålls ihop genom det stöd som varje led ger, med den kraft som är fördelad åt varje enskild del. Så får kroppen sin tillväxt och bygger upp sig själv i kärlek (Ef. 4:15-16).

På grund av sådana bibelställen sägs det allmänt och riktigt att det *inte finns någon frälsning utanför kyrkan*. I Judas brev kallas de som skiljer sig från kyrkan för gudlösa:

I den sista tiden kommer hånfulla människor som drivs av sina gudlösa begär. Det är sådana som skapar splittring¹,

oandliga människor som inte har Anden (Jud. v. 18f).

Jämför också följande ställen:

De har gått ut från oss, men de hörde aldrig till oss. Hade de hört till oss skulle de ha blivit kvar hos oss. Men det skulle visa sig att alla inte hör till oss (1 Joh. 2:19).

Saliga är de som tvättar sina kläder så att de får rätt till livets träd och får komma in genom portarna till staden. Men utanför är hundarna och ockultisterna, de sexuellt omoraliska och mördarna, avgudadyrkarna och alla som älskar lögnen och ägnar sig åt den (Uppb. 22:14-15).

Jämför också:

Men rikets barn ska kastas ut i mörkret utanför. Där ska man gråta och gnissla tänder (Matt. 8:12)."

(Loci, s. 1306f).

Chemnitz sammanfattar avsnittet om att kyrkan finns och alltid skall finnas med orden:

"Bildens av kyrkan, den andliga byggnad som Gud har byggt, är sannerligen vacker och underbar. Jerusalems välsignade stad som finns i himlarna, är byggd av levande stenar. Dessa stenar är av naturen ojämna, men de har blivit slipade genom anfäktelser och betryck och olika kors på jorden. Var och en är placerad på sin bestämda plats genom konstnärens hand. Och hörnstenen och grunden är Kristus själv, som är sänd av den himmelske Fadern. Stenarna, som är döda i sig själva, får liv och ande från Kristus när de placeras på honom. Han är också sin kyrkas fasta grund så att 'helvetets portar' inte kan få makt över henne. Och eftersom han är hörnstenen binds väggarna ordentligt samman genom honom så att de inte faller isär och aldrig kan spricka. Låt de fromma tänka mycket noga på denna bild." (Loci, s. 1307).

Forts. i nästa nr

¹ Det grekiska ordet *apodiorizá* kan också översättas med "skilja sig från". Genom sin ogudaktighet har de skilt sig från den sanna kyrkan och har inte någon tro.